

Barn- och fritidsprogrammet

UPPFÖLJNING AV GYMNASIESKOLAN 2019

Denna publikation är ett utdrag ur Skolverkets rapport "Uppföljning av gymnasieskolan 2019". Rapporten publiceras årligen och finns i sin helhet i Skolverkets publikationsdatabas.

Förklaringar och definitioner av måtten i tabellerna finns i Skolverkets rapport "Uppföljning av gymnasieskolan 2019".

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri PDF från Skolverkets webbplats: skolverket.se/publikationer

Grafisk produktion: AB Typoform
Omslagsbild: Getty Images

Skolverket, Stockholm 2019

Barn- och fritidsprogrammet

Efter examen från barn- och fritidsprogrammet ska eleverna ha de kunskaper som behövs för att arbeta med barn, ungdomar eller vuxna inom pedagogiska och sociala yrkesområden eller i fritids- och friskvårdssektorn. Programmet har tre inriktningar: *fritid och hälsa*; *pedagogiskt arbete* samt *socialt arbete*.

Elever på programmet

Antalet elever som har sökt till och som har påbörjat studier på programmet har ökat sedan 2014. Hösten 2018 var det 3 705 elever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 9 391 elever som läser på programmet varav 872 lärlingar.

Andelen elever som är kvar på programmet efter ett år är 90 procent. Andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen från samma program tre år senare är 65 procent. De flesta elever som har lämnat programmet efter ett år har gått till ett annat yrkesprogram. De elever som har lämnat programmet efter två år har gått till ett annat yrkesprogram eller är ej registrerade i gymnasieskolan.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 75 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år senare. Av dessa är det 66 procentenheter som har fullföljt med examen. Av de elever som slutförde programmet 2018, oavsett startår, med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 86 procent som slutförde med examen. Det var 34 procent som läste utökat program och 50 procent som läste in grundläggande behörighet.

Av den andra kullen elever som lämnade programmet med examen var det ett år efter avslutade studier 40 procent av ungdomarna som hade en etablerad position på arbetsmarknaden medan 17 procent var studerande.

Tabell 7. Elever med registrerad inriktning i år 3 på barn- och fritidsprogrammet.

	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Totalt antal elever med registrerad inriktning i år 3	3 323	2 916	2 882	2 705	2 666	2 731
Andel (%) av eleverna i år 3	96,9	98,4	100	100	100	100
Fritid och hälsa antal elever	1 103	946	914	843	804	798
Andel (%) av eleverna	33,2	32,4	31,7	31,2	30,2	29,2
Andel (%) av kvinnorna	18,8	18	19,4	17,9	16,2	14,9
Andel (%) av männen	62,4	58	52,2	53,3	51,7	50,9
Pedagogiskt arbete antal elever	1 852	1 563	1 588	1 528	1 559	1 645
Andel (%) av eleverna	55,7	53,6	55,1	56,5	58,5	60,2
Andel (%) av kvinnorna	70	68,2	68,1	70,3	73,4	74,6
Andel (%) av männen	27	27,8	33,5	33,5	35,4	38,5
Socialt arbete antal elever	368	407	380	334	303	288
Andel (%) av eleverna	11,1	14	13,2	12,3	11,4	10,5
Andel (%) av kvinnorna	11,3	13,8	12,6	11,8	10,4	10,5
Andel (%) av männen	10,6	14,2	14,2	13,2	12,9	10,6

Programmets spridning i landet

Tabell 8. Barn- och fritidsprogrammets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	158	140	134	121	134	130	134	139
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	188	175	177	192	191	188	199
varav offentlig huvudman	-	143	136	139	151	153	149	161
varav enskild huvudman	-	45	39	38	41	38	39	38

Elevflöden i programmet

Tabell 9. Andel (%) elever på barn- och fritidsprogrammet som avbryter, byter från samt slutför programmet.

		Nybörjare 2011	Nybörjare 2012	Nybörjare 2013	Nybörjare 2014	Nybörjare 2015	Nybörjare 2016	Nybörjare 2017
Antal nybörjare		2 895	2 284	2 377	2 096	2 157	2 240	2 435
Efter ett år	Elever kvar på samma program	87,2	87,9	89,1	90,7	88,5	90,1	89,5
	Bytt till (annat) yrkesprogram	6,5	5,8	4,6	4,7	5,4	5,2	4,6
	Bytt till högskoleförberedande program	3,4	2,9	3,1	2,1	2,8	2,3	2,1
	Bytt till introduktionsprogram	1,4	1,3	1,5	1,1	0,8	0,8	1,6
	Ej registrerad i gymnasieskolan	1,4	2,1	1,7	1,3	2,5	1,5	2,2
Efter två år	Elever kvar på samma program	85	84,9	86,7	87,6	86,4	87,0	
	Bytt till (annat) yrkesprogram	6,2	5,8	4,8	5,2	5,1	5,0	
	Bytt till högskoleförberedande program	3,5	3,2	3,2	2,1	2,5	2,5	
	Bytt till introduktionsprogram	0,9	1,6	1,3	0,8	0,7	0,8	
	Ej registrerad i gymnasieskolan	4,4	4,6	4	4,3	5,3	4,8	
Efter tre år	Andel (%) med examen från samma program	62	63,5	65,3	69,3	64,7		

Tabell 10. Studieresultat och etablering på arbetsmarknaden för elever på barn- och fritidsprogrammet.

		Examensår 2014	Examensår 2015	Examensår 2016	Examensår 2017	Examensår 2018
Studieresultat	Antal elever som har avslutat gymnasieskolan på programmet	2 731	2 409	2 379	2 262	2 203
	Andel (%) som har lämnat programmet med examen	83,2	83,4	85,1	86,5	85,9
	Andel (%) med grundläggande behörighet	55	53	53,5	53,8	50,3
Ett år efter avslutade gymnasiestudier	Andel (%) etablerade på arbetsmarknaden	35,1	40,1			
	Andel (%) studerande	19,3	17,1			

Tabell 11. Genomströmning för nybörjarelever på barn- och fritidsprogrammet ht 2015, resultat efter tre års studier.

	Antal nybörjare ht 2015	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Nationella program totalt	85 674	82,5	76,1	6,4	79,8	8,0
Yrkesprogram totalt	25 432	78,7	72,0	6,7	76,7	8,6
Barn- och fritidsprogrammet	2 157	74,8	66,3	8,5	72,7	9,2
Kvinnor	1 325	78,0	70,7	7,3	76,2	8,2
Män	832	69,7	59,4	10,3	67,2	10,8
Svensk bakgrund	1 841	77,9	70,1	7,8	75,8	8,2
Utländsk bakgrund	314	56,7	44,3	12,4	54,5	15,3
Offentlig huvudman	1 757	75,1	66,2	8,9	73,3	9,3
Enskild huvudman	400	73,5	67,0	6,5	70,0	8,8
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	788	76,3	68,7	7,6	74,4	10,0
– gymnasial	1 335	74,4	65,5	8,9	72,1	8,4

Tabell 12. Studieresultat för elever som har avslutat gymnasieskolan på barn- och fritidsprogrammet vt 2018.

	Antal elever	Därav: Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) med utökat program	Andel (%) med grundläggande högskolebehörighet	Genomsnittlig betygspoäng
Nationella program totalt	81 536	90,4	9,6	30,6	73,0	14,3
Yrkesprogram totalt	25 968	88,4	11,6	39,9	34,3	13,2
Barn- och fritidsprogrammet	2 203	85,9	14,1	33,9	50,3	12,9
Kvinnor	1 377	87,7	12,3	30,1	54,2	13,4
Män	826	83,1	16,9	40,2	43,8	12,0
Svensk bakgrund	1 798	88,0	12,0	33,0	54,1	13,2
Utländsk bakgrund	404	76,5	23,5	37,6	33,4	11,7
Offentlig huvudman	1 784	85,5	14,5	32,7	48,2	12,9
Enskild huvudman	419	87,8	12,2	38,7	59,2	12,9
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	770	88,4	11,6	39,1	59,2	13,2
– gymnasial	1 375	84,8	15,2	30,7	46,2	12,8

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är 61 procent kvinnor. Andelen har minskat sedan 2011 då den var 65 procent. Kvinnorna väljer i störst utsträckning, 75 procent, att läsa inriktningen *pedagogiskt arbete*. Männerna väljer i störst utsträckning att läsa inriktningen *fritid och hälsa*, 51 procent. Sedan läsåret 2013/14 har andelen män som läser denna inriktning minskat till fördel för inriktningen *pedagogiskt arbete*.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 71 procent av kvinnorna som tre år senare erhöll en examen och 59 procent av männen.

Kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2018 med antingen examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng hade till 30 procent läst utökat program och till 54 procent läst in grundläggande behörighet. Bland männen var det 40 procent som läst utökat program och 44 procent som läst in grundläggande behörighet.

Kvinnorna uppnådde i högre utsträckning examen och har i högre utsträckning än männen läst in grundläggande behörighet.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 199 skolenheter i 139 skolkommuner. Det är 19 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 17 procent av eleverna läser hos dessa. Andelen elever som läser hos enskild huvudman har varit relativt stabil sedan 2011 medan andelen fristående skolenheter har ökat något.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 67 procent av eleverna hos enskild huvudman som tre år senare erhöll en examen och 66 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

För elever som har lämnat gymnasieskolan från programmet hos enskild huvudman 2018 med antingen examen eller studiebevis om 2 500 poäng är det 39 procent av eleverna som har läst utökat program och 59 procent som har läst in grundläggande behörighet. För elever som slutfört programmet hos offentlig huvudman är det 33 procent som har läst utökat program och 48 procent som har läst in grundläggande behörighet.

Det finns ingen skillnad i andelen elever som uppnår examen hos de olika typerna av huvudman. Däremot var det vanligare att elever hos enskild huvudman har läst in grundläggande behörighet.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 25 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat sedan 2011. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 70 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 44 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 33 procent av eleverna med svensk bakgrund som hade läst utökat program och 54 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever med utländsk bakgrund var det 38 procent som hade läst utökat program och 33 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 38 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 29 procent. Det är en något större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 69 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 66 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 39 procent av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning som hade läst utökat program och 59 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning var det 31 procent som hade läst utökat program och 46 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Kommentar om barn- och fritidsprogrammet

Efterfrågan på de kompetenser som barn- och fritidsprogrammet utbildar till är fortsatt hög. Detta bekräftas av såväl nationella, regionala som lokala representanter för skola respektive arbetsliv samt av det nationella programrådet för barn- och fritidsprogrammet som ger uttryck för att det finns ett stort behov av utbildad personal inom de yrken som barn- och fritidsprogrammet utbildar för. Detta gäller bl.a. arbeten inom funktionshinderområdet, arbete som barnskötare eller väktare samt arbete vid fritids-, idrotts-, bad- och friskvårdsanläggningar. Som exempel har den tidigare situationen där det funnits en osäkerhet kring anställningsbarheten för barnskötare förändrats. Den omfattande bristen på personal inom förskolan och fritidshemmet innebär att allt fler huvudmän efterfrågar barnskötare med examen från barn- och fritidsprogrammet och i allt högre utsträckning erbjuder dem tillsvidareanställningar. Detta kan även vara en förklaring till den ökande andelen sökande till barn- och fritidsprogrammet och i synnerhet valet att studera inriktningen *pedagogiskt arbete*.

För inriktningen *fritid och hälsa* ser branschen ett ökat behov av kompetenser inom framför allt fritidsverksamhet. Vidare fortsätter behoven av bad/sporthallspersonal att öka. Intresset för yrkesutgången väktare håller sig på en stabil nivå och branschen ser ett fortsatt behov av arbetskraft. För att få anställning som personlig tränare krävs en certifiering som skolor med yrkesutgången personlig tränare inte kan ge, dock erhåller eleverna kunskaper så att de efter erhållen examen kan certifieras genom branschen, alternativt genom utbildning via yrkeshögskolan inom friskvårdssektorn.

Flera skolhuvudmän väljer istället att benämna yrkesutgången gyminstruktör alternativt hälsocoach med kompetens inom friskvårdsområdet.

Inriktningen *socialt arbete* ger kompetenser som efterfrågas men inriktningen lockar fortsatt få elever. Vidare är det för skolhuvudmän en utmaning att rekrytera behöriga lärare till denna inriktning. Det har även visat sig att elever som påbörjar utbildning inom den pedagogiska inriktningen, efter att ha läst specialpedagogik inom programfördjupningen, erhåller ett intresse för yrkesutgångarna inom den sociala inriktningen. Med anledning av ovanstående har Skolverket fått i uppdrag att slå samman inriktningarna *pedagogiskt arbete* respektive *socialt*

arbete till den gemensamma inriktningen *pedagogiskt och socialt arbete*.¹ Detta kan bland annat innebära en möjlighet att ”specialisera sig” mot den sociala inriktningen inom ramen för inriktningen *pedagogiskt och socialt arbete*. Som exempel kan elever som studerar mot yrkesutgången väktare komma att kunna studera inom ramen för den sammanslagna inriktningen *pedagogiskt och socialt arbete* och erhålla kurser mot social inriktning. Skolverket har redovisat uppdraget om en sammanslagning av inriktningarna och avvaktar regeringens beslut i frågan.

Fler än hälften av eleverna som studerar på barn- och fritidsprogrammet väljer att läsa kurser som inom ramen för deras examen ger grundläggande behörighet till högskolan. Med hänvisning till detta ger skolhuvudmän och skolor uttryck för att det är angeläget att verka för att kursen engelska 6 ingår som programfördjupningskurs inom programstrukturen för barn- och fritidsprogrammet. Detta skulle enligt dem underlätta planering och genomförande av elevernas studier men även öka barn- och fritidsprogrammets attraktionskraft och därmed sannolikt bidra till att fler väljer att söka till barn- och fritidsprogrammet.

1 Regleringsbrev 2017-10-12 (dnr 112-2017:1585).